

МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ НАДЗВИЧАЙНИХ
СИТУАЦІЙ ТА У СПРАВАХ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ
ВІД НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

АКАДЕМІЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Харків
2003

рухів

дру-

са дає

здра-
е.

ттво-
ими.
вос-
епия

сли-
ень

ьс-
по-
ри-

шя,
ців і

ри-
по-

ди-
ву-

ос-
те-

ББК 88.4я2

К66

Укладачі: Петренко Г.Г., Ільїна Ю.Ю., Росоха В.О.

Рецензенти: *Лозова В.І.*, доктор педагогічних наук, член-кореспондент АПН України;

Скрипченко О.В., доктор психологічних наук, професор кафедри психології НПУ ім. М.П.Драгоманова;

Голованьова І.В., кандидат психологічних наук, професор.

Короткий словник психологічних термінів / Укл.: Г.Г. Петренко та ін. — Х., 2003. — 184 с.

ISBN 966-8032-97-7

Словник психологічних термінів охоплює основні поняття психологічної науки. У ньому подано основні терміни, які стосуються психічних функцій і станів людини. Особлива увага звернута на психологічні терміни, які зустрічаються у підручниках з психології і сучасних психологічних роботах.

Словник розрахований на аспірантів, студентів, курсантів, вихователів, практичних психологів.

ББК 88.4я2

ISBN 966-8032-97-7

© Петренко Г.Г., Ільїна Ю.Ю., Росоха В.О., 2003

© Академія пожежної безпеки України, 2003

© «Золоті сторінки», оригінал-макет, 2003

А

Абазія — порушення здібності ходити при зберіганні інших рухів пог, зустрічається частіше при істерії.

Абазія — нарушение способности ходить при сохранности других движений пог, встречается чаще при истерии.

Абсолютний поріг відчуття — мінімальна сила подразника, яка дає ледве помітне відчуття.

Абсолютный порог ощущения — минимальная величина раздражителя, при которой впервые возникает едва заметное ощущение.

Абсолютний слух — висока здатність людини розрізняти і відтворювати на слух висоту окремих звуків без співвідношення їх з іншими.

Абсолютный слух — способность человека точно различать и воспроизводить на слух высоту определенных звуков без соотношения их с другими.

Абстрагування — одна з мислительних операцій, процес мислительного виділення одних ознак, властивостей, зв'язків і відношень конкретного предмета або явища з численних інших ознак.

Абстрагирование — одна из мыслительных операций, процесс мыслительного выделения одних признаков, особенностей, связей и отношений конкретного предмета или явления из множества других признаков.

Абстрактне мислення — один із різновидів людського мислення, сутність якого полягає у використанні понять, суджень, умовиводів і здатності оперувати ними.

Абстрактное мышление — один из видов мышления, характеризующийся использованием понятий, суждений, умозаключений и способностью оперировать ими.

Абулія — поняття патопсихології. У практичній діяльності людини абулія виступає як безвільність, незібраність, невміння спрямовувати свої психологічні зусилля в напрямку досягнення мети.

Абулия — понятие патопсихологии. В практической деятельности человека абулия проявляется как безволие, несобранность, неумение направлять свои психологические усилия в достижении цели.

Абсурд — безглузді твердження, вислови, позбавлені раціонального смислу.

Абсурд — абсурдные утверждения, выражения, в которых отсутствует рациональный смысл.

Аварійна ситуація — це ускладнення умов праці, завдяки яким неможливе подальше її виконання за планом із-за погрози аварії.

Аварийная ситуация — это осложнение условий трудовой деятельности, которые делают невозможным дальнейшее ее выполнение по ранее намеченному плану из-за угрозы аварии.

Авіаційна психологія — галузь психологічної науки, яка вивчає психологічні аспекти і закономірності діяльності пілотів, штурманів і працівників наземних авіаційних служб.

Авиационная психология — отрасль психологической науки, которая изучает психологические аспекты и закономерности деятельности пилотов, штурманов и работников наземных авиационных служб.

Автоматизація (в психології) — процес формування різних навичок шляхом вправляння.

Автоматизация (в психологии) — процесс формирования различных навыков путем упражнения.

Автоматизована система обробки експериментальних даних — обчислювальна система, яка здійснює переробку параметрів безпосереднього дослідження об'єктів чи явищ і формування результатів вимірювання в зручній для експериментатора формі.

Автоматизированная система обработки экспериментальных данных — вычислительная система, которая осуществляет переработку параметров непосредственного исследования объектов или явлений и формирование результатов измерения в удобной для экспериментатора форме.

Автономна мораль — правила, які встановлюються людиною і можуть бути нею змінені.

Автономная мораль — правила, которые выдвигаются человеком и могут быть им же изменены.

Авторитарна особистість — характеристика особистості або її поведінки по відношенню до інших людей, у якій спостерігається схильність користуватися цедемократичними методами впливу.

Авторитарная личность — характеристика человека или его поведения по отношению к другим людям, у которого наблюдается склонность использовать недемократические методы влияния на них.

Авторитарне виховання — виховання побудоване на виключно стійкому визначенню авторитетів і неззаперечній підлеглих вихованця.

Авторитарное воспитание — воспитание основано исключительно на признании авторитетов и беспрекословном подчинении воспитанника.

Авторитарний стиль спілкування — у відношеннях керівника з підлеглими переважає суворість, певні методи керівництва, підлегли особи у рішеннях не беруть участі.

Авторитарний стиль общения — в отношениях руководителя с подчинёнными преобладает строгость, жесткие методы руководства, подчинённые выступают в роли исполнителей, не участвуют в принятии решений.

Авторитарні здібності вчителя — це здібність безпосереднього емоційно-вольового впливу на учнів, вміння на цій основі добиватися у них авторитету, хоч він утворюється не лише на цій основі.

Авторитарные способности учителя — способность непосредственного эмоционально — волевого влияния на учеников, умение на этой основе добиваться у них авторитета, хотя авторитет создаётся не только на этой основе.

Авторитет — загально визнаний вплив окремої людини або групи в різних сферах суспільного життя.

Авторитет — общепризнанное влияние одного человека или группы в разных сферах общественной жизни.

Автосугестія — самопавіювання, автогіпноз.

Автосугестия — самовнушение, автогипноз.

Автофілія — закоханість у самого себе, самозамилування.

Автофилия — влюбленность в самого себя, самолюбование.

Агглютинація — засіб створення творчих образів, який полягає у сполученні частин, які притаманні різним об'єктам.

Агглютинация — приём создания творческих образов. Он заключается в соединении частей, присущих разным объектам.

Ц

Центральна нервова система — частина нервової системи, що включає головний, проміжний і спинний мозок.

Центральная нервная система — часть нервной системы, включающая головной, промежуточный и спинной мозг.

Цикл — сукупність взаємозв'язаних явищ, процесів, що створюють закінчене коло розвитку впродовж якогось проміжку часу (життєвий цикл, виробничий тощо).

Цикл — совокупность взаимосвязанных явлений, процессов, создающие законченный круг развития на протяжении какого-то отрезка времени (жизненный цикл, производственный и т.п.)

Цикл життєвий — послідовність вікових фаз індивідуального розвитку людини від народження до смерті.

Цикл життєвий — последовательность возрастных фаз индивидуального развития человека от рождения до смерти.

Циклопология — психічне захворювання, легка форма маніакально-депресивного психозу.

Циклопология — психическое. заболевание, легкая форма маниакально-депресивного психоза.

Цілісність сприйняття — сенсорна, розумова побудова цілісного образу сукупності сприйнятих елементів об'єктів.

Целостность восприятия — сенсорное, умственное создание целостного образа на основе совокупности воспринятых элементов объектов.

Ч

Чесність — моральна якість особистості, яка виражається у вірності обов'язку і своїм переконанням, в умінні добросовісно ставитись до дорученої справи.

Честность — моральное качество личности, проявляющееся в преданности к своим обязанностям и убеждениям, в умении добросовестно относиться к порученному делу.

Чутливість — це форма психічного відбиття, яка викликає у процесі розвитку подразливості. (за О. Леоптьєвим)

Чувственность — это форма психического отражения, возникающая в процессе развития раздражимости. (О. Леоптьев)

III

Шкала оцінок — методичний прийом, який дає можливість розділити сукупність об'єктів, що вивчаються, за слученям вираженням спільної для них властивості.

Шкала оценок — методический прием, позволяющий выполнить деление изучаемых объектов на основе системы выражения общих свойств для них.

Шкільний вік — період життя і розвитку дітей, який охоплює при певній системі освіти час шкільного навчання.

Школьный возраст — период жизни и развития детей, охватывающий период образования во время школьного обучения.

Шкільна психодіагностика — галузь психодіагностики, що охоплює всі види навчально-виховних заходів.

Школьная психодиагностика — отрасль психодиагностики, охватывающая все виды учебно-воспитательных мероприятий.

Штучний інтелект — галузь досліджень, що становить сукупність різноманітних методів, прийомів і засобів аналізу процесів мислення для проектування технічних систем, що направлені на виконання дій, які вважалися прерогативою людського мозку.

Искусственный интеллект — отрасль исследования, представляющая совокупность разнообразных методов, приемов и способов анализа процессов мышления для проектирования технических систем, направленных на выполнение действий, которые считались прерогативой человеческого мозга.

Щ

Щирість — це моральна якість особистості, яка виражається в тому, що людина робить і говорить, у що вона вірить і як, відповідно, діє.

Искренность — моральное качество личности, проявляющееся в том, что человек делает и говорит то, чему верит и, соответственно, действует.

Юридична психологія — галузь психології, яка вивчає закономірності і механізми психічної діяльності людей у сфері взаємин, що регулюються правом.

Юридическая психология — отрасль психологии, изучающая закономерности и механизмы психической деятельности людей в сфере отношений, которые регулируются правом.

«Я-концепція» — відносно стійка більш-менш усвідомлена, неповторна система уявлень про самого себе, на основі яких він вибудовує взаємодії з іншими людьми, цілісний, не позбавлений суперечностей образ властивого «Я».

«Я-концепция» — относительно устойчивая более-менее осознанная, неповторимая система представлений о самом себе, на основе которых он строит взаимодействия с другими людьми; целостный, не лишенный противоречий, образ собственного «Я»

«Я-реальне» — уявлення, яке складається у людини про самого себе на основі власного досвіду.

«Я-реальное» — представление человека о самом себе, которое возникает на основе собственного опыта.

«Я» (образ «Я») — центральне поняття багатьох трактувань, пояснень людської особистості.

«Я» (образ «Я») — центральное понятие многих объяснений, трактовок человеческой личности.

«Я-статус» — усвідомлення особистістю себе як члена суспільства, оцінювання себе у рамках соціальних цінностей і норм.

«Я-статус» — осознание личностью себя как члена общества, оценивание себя в рамках социальных ценностей и норм.

«Я» — у багатьох психологічних теоріях це поняття часто використовується як посій самосвідомості.

«Я» — это понятие во многих психологических теориях часто используется как поситель самосознания.

Навчальне видання

К
—

Ю
мірно
регул
К
копом
отпоп

Укладачі: *Петренко* Галина Георгіївна
Ільїна Юлія Юріївна
Росоха Володимир Омелянович

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Редактор *Т.О. Філіна*
Коректор *К.В. Хорошилова*
Комп'ютерна верстка *Н.В. Александрової*

Підп. до друк. 17.09.2003. Формат 60×84 1/16.
Друк – ризограф. Умовн.-друк. арк. 12, 8.
Тираж 1000 прим. Вид. № 59. Зам. № 802.

ТОВ «Золоті сторінки».
Україна, 61145, м. Харків, вул. Космічна, 26.
Тел./факс (057) 701-0-701.
Свідоцтво серії ДК № 276 від 12.12.2000.

Надруковано на дільниці оперативної поліграфії АПБ України
61023, м. Харків, вул. Чернишевського, 94.